

- Themabrief: [Algemeen](#)
- DSO/Programmamanagement, Strategie en Onderzoek (PSO)

November 2020

Positie van Den Haag ten opzichte van andere grote steden

De Atlas voor Gemeenten wordt jaarlijks gepubliceerd.¹ Daarin worden de 50 grootste gemeenten van Nederland op verschillende terreinen met elkaar vergeleken. De Atlas is door de jaren heen een stabiele benchmark gebleken om gemeenten te vergelijken en is methodisch goed onderbouwd. Daardoor is het één van de meer relevante 'lijstjes' voor gemeenten om hun ontwikkeling te ijkten. Naast het algemene deel gaat de Atlas ieder jaar in op een ander thema. Dit keer is dat 'sport'.

Wanneer we kijken naar de positie die Den Haag in de loop der jaren inneemt dan blijkt dat het een aantrekkelijke stad is en blijft om in te wonen, maar dat de stad sociaal-economisch gezien wat lager scoort. Den Haag doet het in sociaal-economisch opzicht net iets slechter dan Rotterdam, maar veel slechter dan Amsterdam en Utrecht. De verschillen zijn de afgelopen jaren groter geworden. Deze Kenniswijzer vat de inhoud van de Atlas voor Gemeenten samen vanuit het Haagse perspectief.

Sport

Het belang van sport voor de samenleving is groot; sporters leven gemiddeld langer, zijn gezonder en ervaren een hogere kwaliteit van leven. Sport is dan ook een belangrijk onderdeel van het leven in de stad. Voldoende aanbod is in theorie een noodzakelijke voorwaarde voor deelname aan sport onder de bevolking. De onderzoekers van de Atlas hebben beide in kaart gebracht. Uit hun analyse blijkt dat er wel een relatie is tussen aanbod en het beoefenen van georganiseerde sport maar niet voor ongeorganiseerde sport. De onderzoekers vermoeden dat niet zo zeer de kwaliteit van de omgeving maar vooral de kenmerken van de inwoners bepalend zijn voor het al dan niet gaan sporten. Zo lijken gemeenten met een relatief jonge bevolking (en veel studenten), weinig laag opgeleiden, weinig huishoudens in armoede en een hoge score op de sociaal-economische index (zie verderop) over het algemeen meer sportdeelname te kennen.

Er zijn niet alleen grote verschillen tussen steden qua sportdeelname, maar ook binnen steden tussen wijken met verschillende sociaal-economische achtergronden. Deze verschillen dreigen met elke generatie groter te worden aangezien sportdeelname van jongeren sterk samenhangt met zowel het opleidingsniveau als het sportgedrag van hun ouders.

¹ Atlas 2018 voor Gemeenten; de 50 grootste gemeenten van Nederland op 50 punten vergeleken.

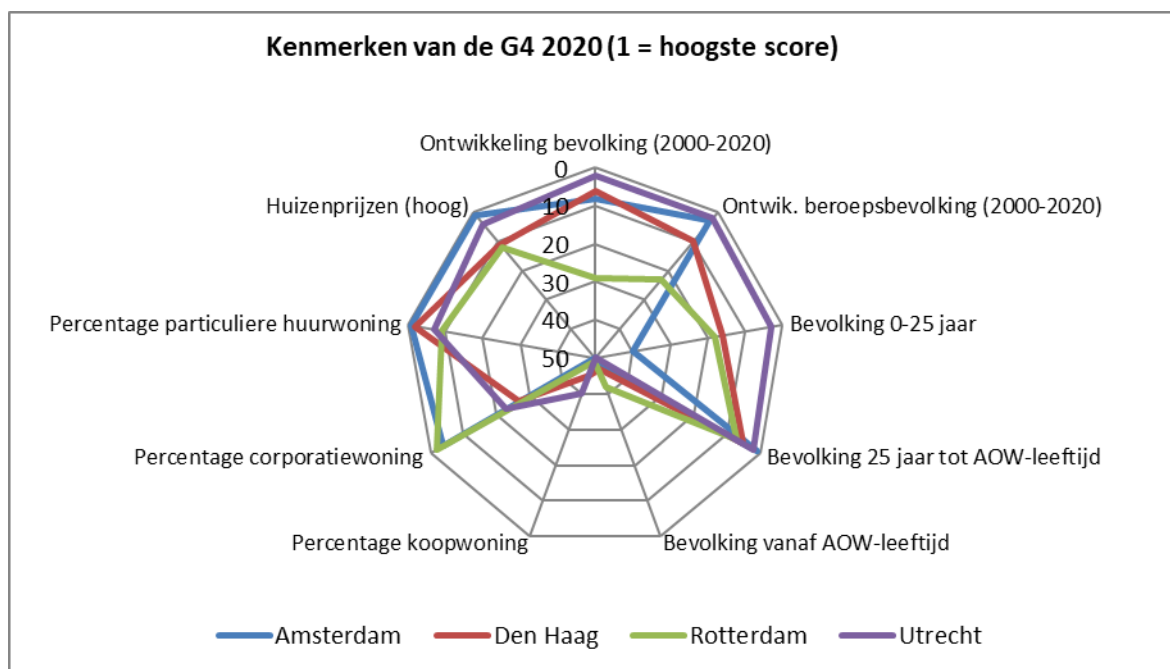
Sport en bewegen zijn goed voor de gezondheid. Dat geldt vooral georganiseerde sport - omdat georganiseerde sport ook positieve neveneffecten heeft op bijvoorbeeld sociale cohesie – maar ook voor de ongeorganiseerde sport. Daarom hebben de onderzoekers de beide indices samengevoegd om de relatie met gezondheid te bekijken. Er blijkt een duidelijk verband te zijn tussen deelname aan sport enerzijds en gezondheid en zorgkosten anderzijds. Als relatief veel inwoners van een gemeente sporten, heeft een relatief groot aandeel van de inwoners in die gemeente een goede gezondheid en zijn de zorgkosten lager. Den Haag scoort, evenals Rotterdam, relatief slecht op zowel deelname aan sport als op ervaren gezondheid en zorgkosten. Utrecht scoort daarentegen heel goed en Amsterdam neemt een middenpositie in.

De sportindex (totale deelname aan sport in G50)	
<u>Top 10:</u>	<u>Onderste 10:</u>
1. Amersfoort	41. Sittard-Geleen
2. Utrecht	42. Venlo
3. Breda	43. Lelystad
4. Nijmegen	44. Almere
5. Leiden	45. Vaardingen
6. Delft	46. Rotterdam
7. Groningen	47. Emmen
8. Amstelveen	48. Nissewaard
9. Deventer	49. Schiedam
10. Haarlemmermeer	50. Heerlen

Gemeentelijke verschillen in ervaren gezondheid hangen ook samen met leefstijl en bevolkingssamenstelling, met name leeftijd, inkomen en migratieachtergrond zijn van belang. Vervolgonderzoek moet volgens de onderzoekers uitwijzen in welke mate gezondheidsverschillen tussen gemeenten te wijten zijn aan deelname aan sport en wat dit betekent voor het sportbeleid door gemeenten. Ze hebben geen sterke relatie gevonden tussen gemeentelijk beleid (en -budget) en sportdeelname.

Algemene ontwikkelingen in de vier grote steden

In de Atlas wordt jaarlijks naar 50 indicatoren gekeken. De 50 grootste Nederlandse gemeenten worden per indicator geordend van hoog (positie 1) naar laag (positie 50). In onderstaande radarplot is te zien welke positie de vier grote steden (G4) op een aantal indicatoren innemen. Uit de figuur op de volgende pagina blijkt dat alle vier grote steden hoog scoren op ontwikkeling van de bevolking in de periode 2000-2020, alleen Rotterdam blijft iets achter. Hetzelfde geldt voor de groei van de beroepsbevolking in de periode 2000-2020. Verder scoren de grote steden hoog qua aandeel bevolking 25 jaar tot AOW-leeftijd, aanbod particuliere huurwoningen en stijging huizenprijzen. Laag scoren ze op aandeel ouderen. Tussen de grote steden zijn er aanzienlijke verschillen qua aandeel jongeren en percentage corporatiewoningen.

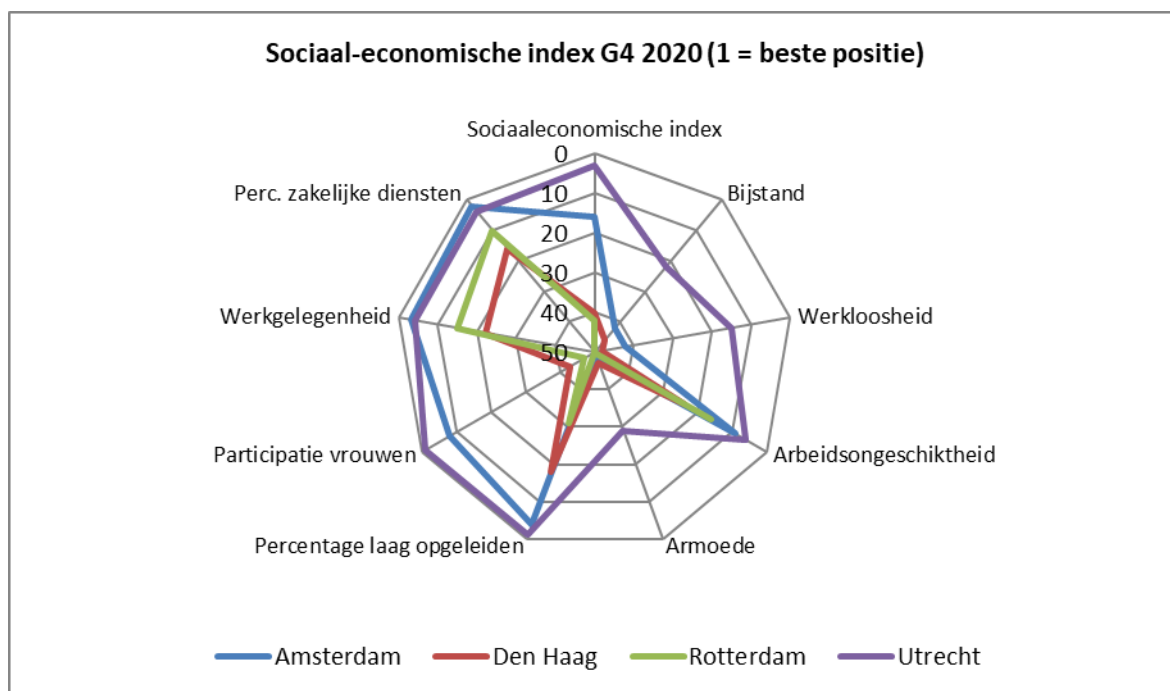

Sociaal-economische index

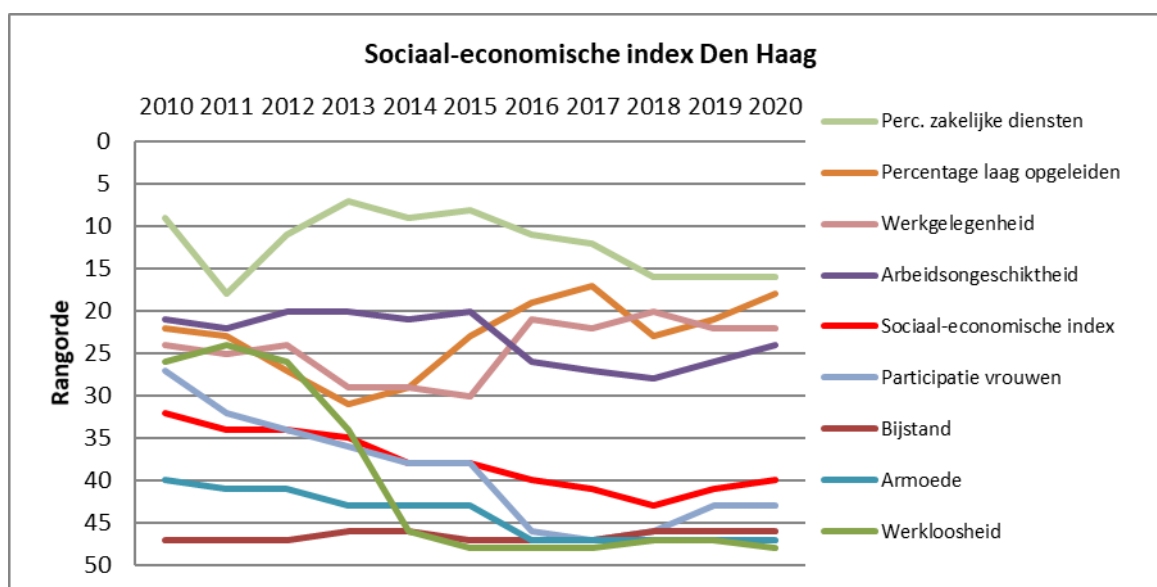
De sociaal-economische index vormt samen met de woonaantrekkelijkheidsindex de kern van de Atlas voor Gemeenten. Door de scores van de afgelopen jaren op een rij te zetten ontstaat een beeld van de ontwikkeling van Den Haag ten opzichte van de 50 grootste gemeenten in Nederland.

De sociaal-economische index bestaat uit het aantal personen in de bijstand, het werkloosheidspercentage, het aantal arbeidsongeschikten, het percentage huishoudens met een inkomen lager dan 105% van het sociaal minimum, het aantal mensen met een lage opleiding (geen startkwalificatie), de participatiegraad van vrouwen op de arbeidsmarkt, de werkgelegenheid (het aantal banen in de gemeente als percentage van de beroepsbevolking) en het percentage groeisectoren (banen in de financiële en zakelijke dienstverlening). De sociaal-economische index is niet afgeleid uit een kwantitatieve analyse maar gebaseerd op kennis over arbeidsmarkt, werkgelegenheid en lokale economie.

Den Haag scoort in sociaal-economisch opzicht niet zo goed. Amsterdam en vooral Utrecht doen het duidelijk beter. Ten opzichte van de andere grootste gemeenten van Nederland heeft Den Haag net als Amsterdam en Rotterdam veel bijstandsgerechtigden, werkloosheid en armoede. Utrecht scoort hierin gunstiger. Qua werkgelegenheid, zakelijke diensten, arbeidsongeschiktheid en laagopgeleiden neemt Den Haag een middenpositie in. Wat betreft participatie van vrouwen scoort Den Haag evenals Rotterdam erg laag. In onderstaande radarplot is dit te zien.

De sociaal-economische positie van Den Haag is bovendien de afgelopen jaren verslechterd. Den Haag is van de 32^e plaats in 2010 naar de 40^e plaats in 2020 gezakt.² Dit komt vooral door een lagere positie op de indicatoren armoede, participatie van vrouwen en werkloosheid. Met name op dit laatste punt is de positie van Den Haag ten opzichte van andere steden de afgelopen 10 jaar sterk verslechterd (van de 26^e naar de 48^e plaats). De afgelopen twee jaar is wel een lichte verbetering van de sociaal-economische index te zien, vooral door een betere score op arbeidsongeschiktheid, percentage laagopgeleiden en participatie vrouwen.

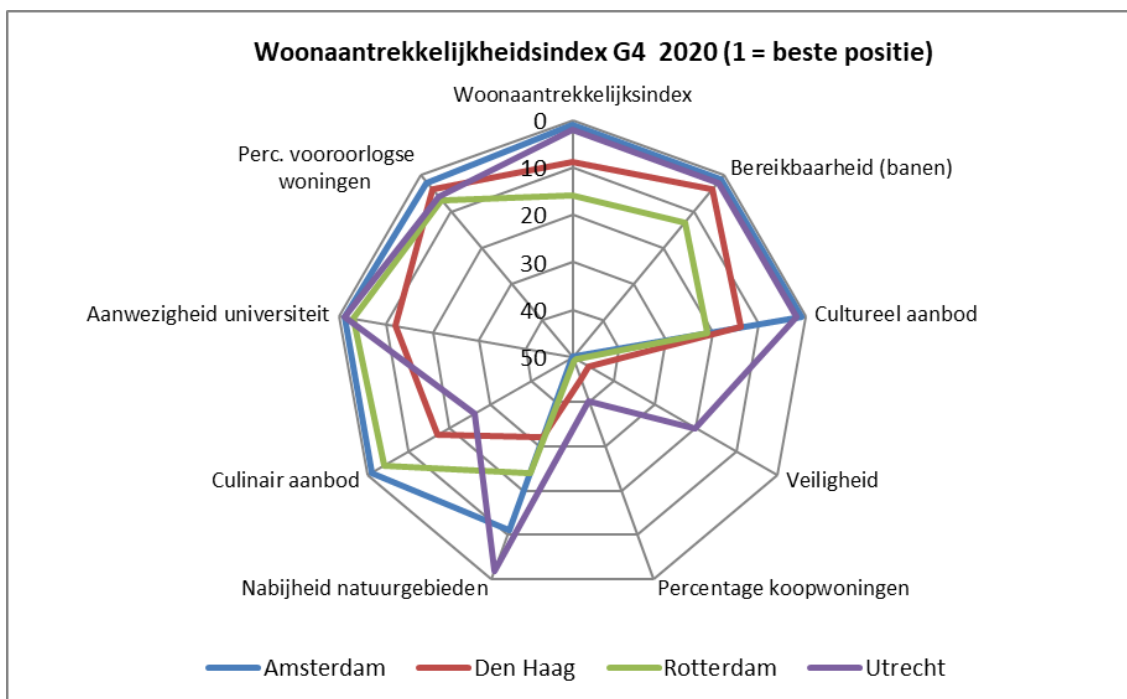

² Het gaat hier om de rangnummers zoals die gepubliceerd zijn in de rapportages van Atlas van Gemeenten. In 2016 is de berekeningsmethodiek gewijzigd waardoor een trendbreuk is ontstaan.

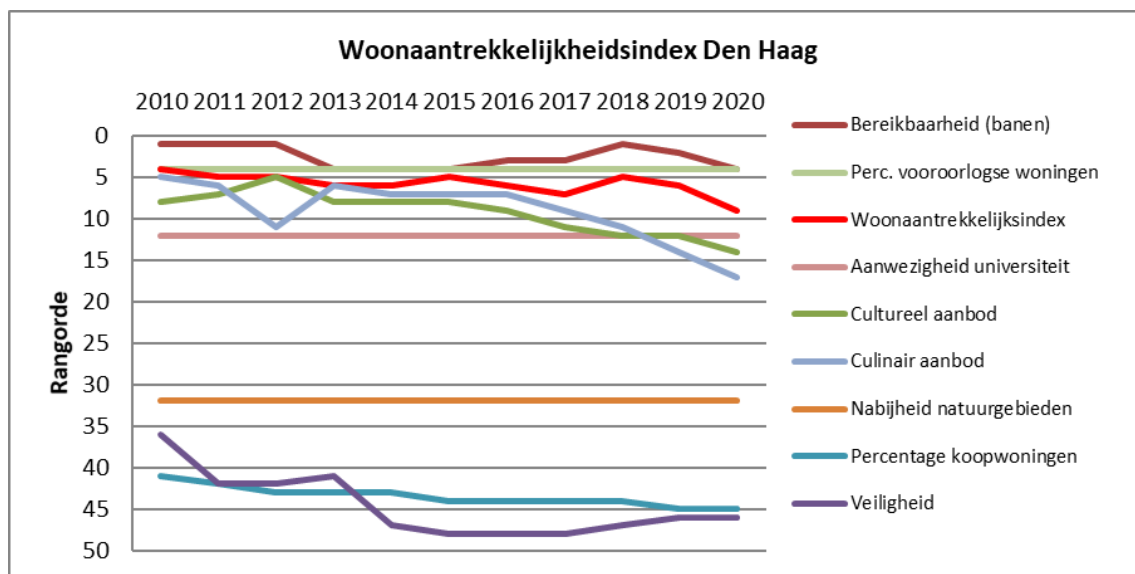
Woon aantrekkelijkheidsindex

Deze index laat zien hoe aantrekkelijk een gemeente is om in te wonen. Daarbij wordt naar acht indicatoren gekeken die ieder een eigen gewicht hebben gekregen. In volgorde van belangrijkheid zijn dat: bereikbaarheid van banen, cultureel aanbod (podiumkunsten), veiligheid (op basis van het aantal geweldsmisdrijven en vernielingen), aandeel koopwoningen in de woningvoorraad, bereikbaarheid van natuurgebieden, kwaliteit van het culinaire aanbod, aanwezigheid van een universiteit en historisch karakter van de stad (percentage woningen gebouwd voor 1945). De selectie van de indicatoren die deel uitmaken van de woon aantrekkelijkheidsindex en de bijbehorende gewichten zijn de uitkomst van een objectieve econometrische analyse, dus niet op basis van een enquête en de subjectieve beleving van mensen maar op basis van feitelijk (woon)gedrag.

Den Haag neemt de negende plaats in op de woon aantrekkelijkheidsindex; achter Amsterdam, Utrecht, Amstelveen, Haarlem, Amersfoort, Den Bosch, Haarlemmermeer en Nijmegen. Den Haag scoort goed omdat er vanuit Den Haag veel banen bereikbaar zijn, het culturele en culinaire aanbod goed is en er veel vooroorlogse woningen zijn. Dit geldt trouwens ook voor de andere grote steden. Op het gebied van veiligheid en het percentage koopwoningen scoren de G4 laag. Den Haag heeft als enige grote stad geen eigen universiteit, maar wel in de buurt. Kanttekening hierbij is dat de Haagse Campus van Universiteit Leiden en andere vestigingen van universitair onderwijs in Den Haag niet meetellen, omdat dit satellietvestigingen zijn, terwijl het aantal WO-studenten in Den Haag inmiddels wel vele duizenden bedraagt. Verder scoort Den Haag in de gekozen methodiek laag als het gaat om de nabijheid van natuurgebieden. Ook hierbij moet een belangrijke kanttekening worden gemaakt: strand en duinen zijn namelijk buiten beschouwing gelaten omdat is gekozen voor 'bos' als indicator en dat geeft dus vanuit Haags perspectief een nogal scheef beeld. In onderstaande radarplot zijn de verschillen tussen de G4 te zien.

De rangorde van Den Haag varieerde in de afgelopen jaren tussen en vierde en zevende positie, maar in de afgelopen twee jaar is Den Haag aan het wegzakken. Dit komt door lagere scores op cultureel aanbod (indicator: aantal uitvoeringen per 1.000 inwoners), culinair aanbod en de bereikbaarheid van banen. In onderstaande figuur is dit te zien. Den Haag blijft nog wel een aantrekkelijke stad om te wonen.

In de bijlage wordt de positie van Den Haag op tal van indicatoren die de afgelopen jaren in de Atlas voor Gemeenten aan de orde zijn gekomen, weergegeven.

Bijlage: Ontwikkeling van de positie van Den Haag in de periode 2010-2020

In onderstaande tabel wordt het rangordnummer van Den Haag weergegeven ten opzichte van de 50 grootste gemeenten van Nederland, waarbij 1 de beste positie weergeeft en 50 de slechtste. Omdat niet ieder jaar dezelfde indicatoren in de Atlas voor Gemeenten worden opgenomen, zijn niet alle scores voor alle jaren bekend. De laatste kolom geeft de trend van de laatste 5 jaar weer. Een '+' duidt op een stijging van het rangordnummer (verbetering), een '-' op een daling (verslechtering), een '=' wil zeggen dat de positie weinig of niet is veranderd in de afgelopen jaren en een '-/+' op een wisselend verloop.

Indicator	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Trend
Arbeidsongeschiktheid	21	22	20	20	21	20	26	27	28	26	24	+
Armoede	40	41	41	43	43	43	47	47	47	47	47	=
Bereikbaarheid banen (auto)	1	1	1	4	4	4	7	7	5	2	4	- / +
Bijstand	47	47	47	46	46	47	47	47	46	46	46	=
Culinair aanbod	5	6	11	6	7	7	7	9	11	14	17	--
Cultureel aanbod	8	7	5	8	8	8	9	9		12	14	--
Groeisectoren (zakelijk banen)	9	18	11	7	9	8	11	12	16	16	16	=
Huizenprijzen	19	16	19	17	17	15	15	14	14	12	11	+
Koopwoningen	41	42	43	43	43	44	44	44	44	45	45	=
Klassieke concerten	8	6	4		4					15	13	+
Laagopgeleiden	22	23	27	31	29	23	19	17	23	21	18	++
Natuurgebieden omgeving	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	=
Participatie vrouwen	27	32	34	36	38	38	38	47	46	43	43	+
Podiumkunsten			5	8	8	8	9	11	12	12	14	-
Popconcerten	10	7	8		9					16	20	--
Sociaaleconomische index	32	34	34	35	38	38	40	41	43	41	40	+
Universiteiten in omgeving	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	=
Veiligheid	36	42	26	41	47	48	48	48	47	46	46	=
Vergrijzing	38	40	41	43			44		46		47	=
Vergroening	15	15	15	15			16		16		16	=
Vooroorlogse woningen	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	=
Werkgelegenheid	24	25	24	29	29	30				25	22	+
Werkgelegenheidsontwikkeling	16	18	17	34	29	30	27	28	20	22	26	--
Werkloosheid	26	24	26	34	46	48	48	48	47	47	48	=
Woon aantrekkelijkheid	4	5	5	6	6	5	6	7	5	6	9	--

COLOFON

Uitgave

Gemeente Den Haag
DSO/Programmamanagement, Strategie en Onderzoek (PSO)
November 2020

Inlichtingen

DSO/Programmamanagement, Strategie en Onderzoek (PSO)
Henk van Andel (070 – 35 35565 / henk.vanandel@denhaag.nl)

De opstellers hebben geen aansprakelijkheid inzake het gebruik en toepassing van de gepresenteerde gegevens. Afwijkingen in absolute aantallen en % kunnen veroorzaakt worden door afrondingen. Bij gebruik van cijfers is bronvermelding verplicht.